

Telegraful Roman

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pe un an 24 coroane.

Pe șase luni 12 cor. — Pe trei luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Corespondențele

să se adreseze Redacției «Telegraful Român», str. Măcelarilor Nr. 45. Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Un sir cu litere mărunte pe liniște intâia oară 30 fil., pentru a doua și a treia oară câte 20 fil.

Pentru inserate mai mari după învăță.

Sfârșit

Textul tratatului dintre România și puterile aliate nu s'a publicat încă. Cu toate acestea, pacea cu țara românească se consideră ca încheiată: faptul acesta nu-l mai schimbă nimic. Punctele de căpetenie sunt primele de amândouă părțile, iar amănuntele, convențiile comerciale, juridice și politice, — se vor deslegă și semnă și ele în câteva zile.

In fața unui viitor absolut fără nădejde, România, — după nenorocirea răsboi de un an și jumătate, purtat întâi împotriva puterilor centrale, iar la sfârșit împotriva aliaților său celor mai de-aproape, — a primit preliminariile de pace dela Buftea, și semnează acum și *pacea definitivă* dela Cotroceni.

Bărbați români, de înaltă valoare morală, prevăzând sfârșitul dureros al politicii de imprudență, au spus la vreme și aceea, că statele mici când perd răsboiul, formează bune mijloace de compenziu în mâinile celor mari.

Regele Carol I, înțelesul și mult îngăduitorul, lăsase culmbă de moarte, ca România să nu intre în apele rușești, ci să-și continue politica istorică de a sta alătura statelor, care au ajutat să se înființeze regatul român. În conferența de la Berlin din 1878 Rusia, sprijinită de «sora» noastră latină, de Franța republicană, amputase o bună părțică din corpul țării și o înlocuie cu Dobrogea, — pe care o pierde astăzi din proprie greșală.

O politică, în raport cu puterile de care dispunea țara, se pomenise și în discursurile ministrului președintele Ionel Brătianu. Când Italia cerea, ca România să intre în acțiune, Ionel Brătianu trimise vorbă la Roma, că un pas nesocotit, care pentru o țară mare ca Italia nu-i împreunat cu ca-

tastofă, pentru o țărișoară ca România ar fi dintre cele mai funeste.

Păcat că cumpătul acesta, care trebuie să fie însușirea ori cărui bărbat cu răspundere, a părăsit în scurtă vreme mintile stăpânitorilor, astăzi dispăruti, ai României.

Tările vecine, Bulgaria și Ungaria, se vor bucură, că statul român, adus la umilire, nu mai are în fruntea sa pe bărbății atât de incomodoi pentru o vecinătate pașnică.

Problemele viitorului sunt numeroase și nu ușor de rezolvat. Dar greșelile se pot îndrepta.

Dacă țărănimă din România este săracă de cultură și de avere materială, în schimb țara este înzestrată dela natură cu rară bogăție de tot soiul.

După suferințele și nenorocirile îndurante, statul român va putea să-și revină în fire și să-și vindece ranele adânci, pricinuite de sguduirile externe, înainte de a fi însotite de sguduri mai primejdioase interne; — căci țărau acum mai ales vor rostii vorba «vrem pământ».

Dacă li se va da pământ, și legile de care au trebuință, vor avea și cultura necesară.

Și, având o viață mai omenească, de bună seamă nimeni nu are să-i mai pornească la răsboi ca, din politică de sentiment, să apere interese străine de țara lor.

nute izbește căte un glonț. În timp de patru zile au căzut pe coperișele caselor parisiene peste *trei sute* de bombe, trimise de tunul minune al germanilor.

România și puterile centrale.

Ziarul *La Nacion* din Madrid scrie: Pacea oferită României de puterile centrale nu este o pace silită, ci o pace de împăcare, dictată de sentimente de îngăduire. România nu vor asculta de poveștele amăgiufoare ale Înțelegerii. Alcătuirea ministeriului Marghiloman este dovedă, că România aprețiază cum se cuvine condițiile de pace ale puterilor centrale. Nici Marghiloman, nici prietenii săi nu fi fost însărcinăți să formeze noua stăpânire, dacă nu fi convins că pacea încheiată este temelia pentru viitoarea prietenie. Astfel țara românească pare că se alătură la puterile centrale, ceea ce însemnează pentru ele o biruință diplomatică. Înțelegerea va trebui să-și deie mare silință, ca să împiedice statele mici de-a urma pilda României.

Schimbul de prisonieri

— Ordonația ministerială —

Cu privire la schimbul prisonierilor militari, ministrul de răsboi a dat o ordonație, în care se iau măsurile următoare:

Distribuirea prisonierilor militari rămâne ca până acum. Fiecare lucrează acolo, unde a lucrat și până astăzi. Nu se permite condairea prisonierilor. Tratamentul rămâne și mai departe neschimbă.

Nu se poate admite, ca prizonierul militar, chiar dacă ar avea rang de ofițer și ar dispune de mijloace materiale, să plece mai curând și mai repede dela locul său, — decât atunci, când se va stabili timpul din partea locurilor autorizate.

Ordonația ministrului stabilește, ce pot să ducă cu sine prizonierii militari. Este oprit a lăua cu sine obiecte

de aur și argint nelucrat, sau pietri scumpe. Pot să-și păstreze monete de aur și argint în valoare de cel mult două coroane. De sine înțeles, că juvaerele proprii le pot duce cu sine. Bani de hârtie sănătă îndreptățiti să poarte până la suma de *o mie de coroane*. Excepție formeză invalidii și prizonierii, cari au mai mult de trei copii; acestora li se va permite din partea comandei să ducă cu sine și sume mai mari de o mie. Celelalte parale și valori ale prizonierilor de răsboi se vor ține în evidență, se vor chita și, după încheierea păcii definitive, se vor restituiri. Cele două mari puteri își rezervă dreptul de a putea dispune și în alt mod asupra ducerii banilor.

Nu se dă voie prizonierilor să ieșe cu sine echipamente militare, binocluri, piele, aparate de fotografat și a. In general, bagajul unui ofițer nu are să fie mai greu de 50 kg.

Prisonierul militar, care a fugit sau fuge după ziua de 1 Martie 1918, nu numai că va primi pedeapsă, ci va fi trimis în patrie numai cu *ultimul transport de prizonieri militari*.

Prisonierii militari ruși, cari doresc să rămână aici, se pot anunța la comanda lagărului, și — dacă sănătatea nu este neexcepționabilă — nu trebuie să plece.

In ordonație nu se arată timpul, când se va începe transportarea prizonierilor de răsboi.

Chestiuni românești

— Două scrisori —

In ziarul democrat *Világ* au apărut de curând, sub titlul de Chestiuni românești, două scrisori: una din peana lui Emil Isac, a doua ca răspuns dat din partea scriitorului Ignotus.

Iată ce scrie dl Isac lui Ignotus:

FOIȘOARA

Tovarășul de drum

— De Andersen —

(Urmare)

Impăratul avea voe bună, dar de grabă se întristă, când auzi că Ionică umblă în pește. Sărmanul impărat începu să plângă atât de amar, încât scăpă cărja din mână. Lacrimile lui curgeau ca păru și abea le ștergea cu mâneca hainei.

— Lasă-te de gândul peștelui, — zise împăratul, — să nu pătești și tu ca ceilalți.

După vorbele acestea împăratul luă de mână pe Ionică și-l duse în grădina fiicei sale, unde i se deschise o priveliște

cumplită: în tot pomul spânzurau căte trei și patru crâșori. Eată neonorocii peștori, cari n'au știut deslegă întrebarea! Dacă băteă un vântuleș, surâiau oasele prin pomii, iar păsărele speriate sbrâu și nu mai cutesau să se apropie de grădină.

Toată floarea era legată de os omenesc și în oalele de flori se rânjau cătră privitor căpățini de morți. Era grădina florilor, nu alta.

— Vezi, ce soarte jalnică te așteaptă, — zise împăratul, — așa ai să pătești, cum au pătit băieții aceștia. Lasă-te de planul tău; căci îmi vine să plâng de mila ta.

Ionică sărută mâinile împăratului și răspunse, că toate au să iasă bine, și că fata de împărat îl-a fermecat de tot.

Când vorbea așa, sosì acasă fata cu toată curtea sa. Împăratul și Ionică ieșiră în calea ei, să-i zică: Bine-ai sosit! Ce frumoasă fată! Tinerul o sorbea cu ochii; iar dacă fata și întinse mâna, Ionică nu mai putea crede, să fie vrăjitoarea primejdioasă, cum i se dusesese vestea. Se urcară cu toții în palat, slujitorii puseră mesele cu fel de fel de mâncări; dar bătrânu împărat, posomorât, nu putea să mănânce nimic.

A doua zi Ionică avea să vie earăș la palat, unde se adună statul împăratesc, să asculte, cum va deslegă întrebarea. Dacă va nimeri răspunsul, va avea să mai răspundă la alte două întrebări; Până acum nimeni nu putuse deslegă nici pe cea dintâi, și cum să spus au pătit-o rău cu toții.

Nu era îngrijorat Ionică. Ba se simțea chiar vesel. El gândeau la mândreșa de fată și credeau cu multă nădejde, că Dumnezeu

il va ajuta. Însă cum? La aceasta nu-i placea să se gândească și nici nu știa. Șuerând un cântec se grăbi la tovarășul său dela cărciumă.

Ionică nu se obosea lăudând fata împăratului, căt a fost de frumoasă și de preventoare. Abea putea aștepta a două zile, să meargă la palat, să-și încerce norocul.

Tovarășul de drum da din cap întristat.

— Eu țin la tine cu toată inima, — zise el. Noi vom putea mult trăi împreună, — dacă nu te vei prăpădi... Îmi vine să plâng, dar nu vreau să-ți stric poate cea din urmă seară, care o petrecem împreună. Să ne veselim, căci mâne, după ce vei pleca, voi avea vreme de ajuns să suspiu de jalea ta.

Orașul întreg știa, că a venit un nou peștor. Oamenii măhnisi nu mai jucau; pe case atârnau, unde și unde, steaguri negre, împăratul și vladicii se adună în biserică, și se rugau, căci toți credeau, că Ionică pleacă la moarte.

Cătră seară tovarășul încălzi la foc puțin răchiu, îndulcit cu miere de stup, și zise lui Ionică:

— Să fim voioși! Să bem în sănătatea fetei de împărat.

Dar Ionică, după al doilea păhar, nu se mai putea ține de somn și adormea ca mort.

Tovarășul îl ridică frumușel din scaun și-l culcă în pat. După aceea, pe la miezul nopții, își legă bine de umeri aripile mari de lebedă, căută pe cea mai tare din nucările primite dela babă, luă nucărul în buzunar și când se găsi în felul acesta, deschise fereastra și sbrâu drept la palat, să se ascundă la un colț de fereastră, lângă odaea de dormit a fetei de împărat.

Orașul se odihnea linistit. În turn băteau douăsprzece ceasuri fără un sfert, și era fereastra se deschide și sboară afară domnița cu aripi negre și în haine albe, îndreptându-și sborul cătră dealuri. Tovarășul se ținea de urmele ei, fără să-l vadă și izbea cu nucărul în domniță: pe urma loviturilor fășnea sânge din carne ei. Așa călătorie, mai rar!

— Ce ploae cu grindină! Ce ploae cu grindină, — sfărăea din gură fata după fiecare lovitură de-a tovarășului... Dar așa-i trebuia!

In sfârșit ajunse la deal, lovii cu piciorul în pământ, care se deschise cu sgomot par' c'ar fi trăznit. Fata intră, to-

Dă-mi voie, domnule, să te rog, să-mi răspunzi în publicitate la câteva întrebări.

D-ta mă cunoști și știi că nu-s poet naționalist și nu răspândesc drepturile suverane ale culturii latine.

Sânt poet român și trăesc într-un oraș de provincie maghiar, și răsboiul m'a aruncat într-o situație nedemnă: Nu pot apăra cultura neamului meu, căci răsboiul nu se poartă în contra României, ci în contra întreg neamului românesc.

Iubite Ignotus, și d-ta ești poet. Vei putea înțelege prin urmare starea mea, căcă în imprejurări inverse, situația d-tale ar fi aceeașă ca astăzi a mea.

Nu știu ce ai face d-ta: ai suporta cu supunere soarte, ori ai deveni revoluționar ca Danton?... Poți să scrii sonete parfumate, cănd afară sună lanțurile de spânzurătoare și sub spânzurătoare resună: «nici odată»?...

Mă rușinez, dar recunosc, că răsboiul m'a desarmat cu totul, căci am recunoscut atât de adevăruri murdare, față de care bățile lui Lakte par lacuri de parfum. Și nu vreau să acuz, — nu săn procuror, doresc să te întreb. D-ta, poate cei mai cult scriitor al Ungariei vei putea liniști conștiința unui român cumpătat... Te întreb pe d-ta: satisfacut ești cu tăcerea de mormânt a scriitorilor români din Ardeal? Iți place, că atunci, când fiecare neam își are apărătorii săi, scriitorii români nu-și pot apăra neamul, penetrând românia din Ardeal ar fi mulțumiți de situația lor de acum? Ca nu cumva acuza să devină generală, permite-mi să-ji arăt motivele. D-voastră în Budapesta nu cunoașteți absolut nimic din cultura naționalităților. În Budapesta era la modă să desconsidere neamurile și să vorbești cu un deosebit dispreț, de tot ce nu este maghiar. Nu cunoașteți literatura croată în afară de contele Ivo de Voynovich. Nu v-a fost plăcut genialul sculptor Mestiovic, care se refugia la Roma... Teatrele din Budapesta n-au încercat să reprezinte literatura dramatică a slovacilor, a sărbilor și a românilor... În Budapesta nu s-a jucat niciodată operă «naționalistă», deși muzica română este renumită... În Budapesta, n-au fost expuse niciodată pânzele pictorilor români...

Aș fi silnit să îñșir acuze fără sfîrșit, dacă aș întreba *cui prodest*, cui folosește ura aceasta; și cu drept cuvânt mă pot întreba, nu săn vinovați scriitorii maghiari pentru ura, care străbate astăzi coloanele presei? Presupun că ești atât de modern, iubite Ignotus, încât prin un instinct te-ai ocupa bucuros și cuminte cu orice product cultural al naționalităților, doar versul bun ori pânza bună, îscălită de lanko, lohann sau luon, te va îmbucura întocmai ca producțile d-tale personale?

Și totuși, nici d-ta nici confrății d-tale, nu vății apropiat niciodată de scriitorii străini, căci nu s-a găsit nici un scriitor maghiar care să cuteze să apere cultura străină, dar patriotică a scriitorilor naționaliști.

D-voastră ați predat rolul dv. procurorilor și presei lămuritoare șoviniste, care a învățat naționalitățile. Asta e cauza că, slovacii s-au dus în Praga, sărbii la Belgrad, scriitorul român în București, căci Budapestei nu-i trebuia «specificul», în Budapesta naționalitățile au fost «cantități neglijabile» atât ca factor public, că și ca factor cultural... Și d-ta, cu simțul fin al omului de cultură, nu vei putea tăgădui că ura o poate potența admirabil ignorarea

batjocoroitoare. Și, vezi d-ta, acum la agonia răsboiului româno-maghiar, mă doare, că nu pot apăra interesele culturii românești, care este tot atât de prețios factor al progresului ca vaporul, telefonul ori trenul. Așa cred, că literatura română a produs mai mult folos omenimii, decât vorba patriotică a cutării procuror, care nu se știe moderă. Ziarele d-voastră nu mi s'au deschis să pot spune, că poate nu fiecare român este corupt și bandit, că poate mulți zac nevinovați în pușcării, — nu mi-ai permis să spui, că și neamul nostru are creatori și valori ale omenimii...

Și dacă am ajuns până aci, să te întreb pe d-ta, iubite Ignotus, săr putea că după răsboi să facem *tabula rasa*, și bine va fi dacă toate culturile naționalităților se vor dori afară? Dacă scriitorul român va imita pe contesa Mathieu de Noailles, poetul săs nu va scrie în *Pester Lloyd*, ci în *Frankfurter Zeitung*, slovacul se va duce prin Praga în Petrograd, unde atât Leonid Andreiev că și Maxim Gorki îl vor aştepta cu brațele deschise, ceeace d-voastră, ungurii, atîi refuzat scriitorului străin: aprejere culturală.

Aș fi nedrept, dacă n-ăs recunoaște că atât d-ta, că și garda d-tale, atîi rămas afară de acuza aceasta.

Indeosebi d-ta, care de mulți ani veștești ideea, că problema naționalităților nu este numai proces politic, ci este și o problemă culturală... Și chiar pentru că rămas deasupra, te rog liniștește-mă, cum ar putea servi cauza poporului său scriitorul român, dacă tace dărzi, ori dacă își expune acuzele în publicitate? Eu cred, că tăcerea este recunoașterea necondiționată a cauzei pierdute. Cu deosebită stimă:

Emil Isac.

*
La scrisoarea aceasta a răspuns Ignotus așa:

Iubite coleg! — Cu înduioșare am citit scrisoarea d-tale jalmică și frumoasă. Și dacă ai recitit-o, ai vedea și d-ta, că este vorba de două lucruri deosebite, care s'au contopit numai în durerea d-tale nobilă și explicabilă.

Unul este realitatea, că oamenii culturii și literaturii maghiare poartă puțin interes față de lucrarea culturală a popoarelor care trăesc în aceeașă țară cu noi.

D-ta, iubite coleg, ne onorezi pe cățiva cu excepție în reproșul d-tale. Căci, nu mă pot lăpăda de lauda d-tale, că în adevăr de ani de zile am susținut și susțin, că toți cari trăim în țara astăzi, trebuie să avem interes față de viață și naționalitatele tuturor, — și că îndeosebi cultura maghiară ar trebui să arate deosebită atenție față de literaturile celorlalte popoare din țară. Am încercat prin revista *Nyugat* să ajung în legătură cu revistele române, slovacești și germane. Dar mult n-am izbutit, căci este o mare piedecă la mijloc: nu vă cunoaștem limba, iar prin traduceri nu putem ajunge unde dorim. Totuș se poate continua lucrarea, dacă nu îsbucnează răsboiul. D-ta însuți spui, că interesul meu nu era singurul, și nu e mirare la unul, care însuți a devenit maghiar din viață străină. D-ta nu erai nedrept, dacă ai fi numit și numele cel mai strălucit al lui Andrei Ady, care dacă e maghiar neaș, dar e totodată și apărătorul dreptății națiunilor și ia cu naștere despre mișcările culturale ale popoarelor nemaghiare.

Este foarte natural, căci problema naționalităților nu este numai a naționalității române, ci și a altor naționalități. D-ta însuți spui, că interesul meu nu era singurul, și nu e mirare la unul, care însuți a devenit maghiar din viață străină. D-ta nu erai nedrept, dacă ai fi numit și numele cel mai strălucit al lui Andrei Ady, care dacă e maghiar neaș, dar e totodată și apărătorul dreptății națiunilor și ia cu naștere despre mișcările culturale ale popoarelor nemaghiare.

Este foarte natural, căci problema naționalităților nu este numai a naționalității române, ci și a altor naționalități.

Varășul după ea, fără să-l zărească cineva. Trecuță de-alungul unui corridor cu păreții lucitori, unde mii de păianjeni, unul mai scăpător decât altul, alergau în sus și în jos pe păreți și luminau ca focul. Sosiră într-o oadă de argint, pe urmă într-o una de aur.

Aici străluceau flori în coloare albăstră și roșie, și mari căt floarea soarelui. Nume nu putea rupe dintr-o inel, căci coțoarele lor erau făcute din șerpi veninoși, care vărsau din gură focul în chip de flori. Grinzile erau împodobite cu măndre-măriuțe*) și cu lilieci, cari aveau ochi de sticla ca cerul și fălfăeau din aripi subțiri. Era înfiorător! La mijloc de oadă se ridică un tron, ținut de patru schelete de cai, ale căror hamuri le țesau păianjeni de foc.

Tronul, alcătuit din porțelan alb, avea perini din șoareci mici negri, care se mușcau unul pe altul de coadă. Cerimea tronului**) se întindea ca o pânză trandafirie de paianjeni, unde se vedea musculiță mărunte, care sclipeau ca petri

*) Coccinele.

**) Baldachinul.

țiilor, ci însă problema de viață a maghiarilor, și cine se ocupă de viitorul acestor gînte, cum să nu se ocupe de toate raporturile acestei suprême probleme?

Nimic nu documentează lipsa totală de gîndire a literaturii noastre oficiale, ca faptul, că tot atunci când modernismul este arătat drept model de naționalism, tot atunci păstrează imitarea vechilor glasuri, rămâne la petrificarea vechilor puncte de vedere, și astfel scriind și interesându-se de pară în țara aceasta n-ar fi decât maghiari de bastină, și nu contribue cu nimic la îmbogățirea vieții acestei vechi ungurimi.

Dar n-are a face, — poetului și scriitorului nu-i poți porunci ce să credă și de ce să se intereseze. Statul îl poți. Guvernului trebuie să-i arăți.

Și există oare urmă de interes cultural al statului la noi și în politica culturală a guvernelor noastre, că în statul nostru trăesc și alte popoare, cărora statul acesta li-e stat și guvernul li-e guvern?

Face oficialismul ceva, ca popoarele în afară de sila politică, și, — cu adâncă convingere o spun, — să se simtă acasă în țara aceasta, cu cultura lor, cu produsul lor cultural, cu cerințele lor culturale? Până acum a făcut foarte puțin, ori chiar nimic.

Al doilea lucru, amintit de d-ta, collegul meu, este întrebarea că românii și

scriitorii lor să-și urmeze oare tăcerea, în care i-a adus răsboiul cu urmările sale interioare?

Eu cred: că da. Cel puțin câțiva timp. Este mult mai bine, cum spusesem unui distins român, dacă pretențiile juste ale naționalităților sănătăsuță de o presă ungură nebănuță de fredentism, sau de sentimente contrare maghiarilor. Poate că aici n'am dreptate. Văd însă clar, că naționalitățile și îndeosebi românii prin o politică energetică și totuș patriotică ar fi supuși și urei conaționalităților, care i-ar declara de «trădători», ca să exploateze în folosul propriu acest fel de «patriotism».

Iar dacă însăși nemaghiarii ar provoca aprobarea lumii prin valetul lor, ar fi bănuiti alătura cu aceia pentru a cărora păcate ar suferi și nevinovații.

Dacă te gândești la ceva, să faci ori să nu, e mai bine să n-o faci, — spunea marele maestrul al bunului simț Dumas fiul. Și în fața românului suferind să rămâne ca veșnică pildă figura intelectului Francisc Deák, care tăcea în clipe turburi, până ce vremurile său schimbă atât de mult, încât și dânsul să fie întrebăt. Atunci a vorbit, — pe față și neîndupăcat, — și era în aceeașă vreme conștient și răbdător, neprevînd decât la viitor și aruncând văl asupra trecutului.

Mersul răsboiului

Telegrame oficiale dela biroul de presă al ministrului președinte

Raportul statului nostru major:

Budapesta, 1 April. (Of.) La cursul inferior al Piavei, pe teritorul dela Assiago și în bazinul Laghi am respins înaintări de recunoaștere italiene.

Budapesta, 2 Apr. (Of.) Nimic de raportat.

Şeful statului major.

Raportul statului major german:

Berlin, 1 April. (Marele cartier general). Frontul *vestic*: Pe câmpul de luptă la nord de Somme s'a redeșteptat spre seară activitatea de tunuri și aruncătoare de mine. Între valea Luce și Avre am continuat atacurile și am ocupat înălțimile situate la nord de Moreuil. Englezii și francezii, cari în mai multe rânduri au îndreptat contraatacuri zadarnice, au suferit grele pierderi. Pe malul apusean al Avrei, în atac local, am cuprins pădurea Arachis. Divizii franceze au încercat și ieri, ca prin azalturi repetitive să reocupe satele și înălțimile pierdute la vest de Montdidier,

precum și între Don și Matz. Atacurile lor s'au prăbușit în mod săngeros. În cursul luptelor din ultimele zile, numărul prizonierilor dela începutul bătăliei și până astăzi a trecut peste 75 mii.

Pe celelalte fronturi nici o nouătate.

Berlin, 2 April. (Marele cartier general). Frontul *estic*: Situația este neschimbătă. Contraatacarile, îndreptate de dușman cu deosebită stăruință asupra înălțimilor, ce am ocupat între valea Luce și Avre, s'au prăbușit cu grave pierderi pentru dânsul. Între Avre și Oise lupte mai mici de infanterie. Francezii au continuat bombardarea Laonului, în care au căzut jertfă numeroși locuitori. În luptele noastre de recunoaștere, pe malul răsăritean al Meusei, la sudost de Hautmont și Thann, am făcut prizonieri.

Ieri am impuscat 22 aeroplane dumne și două baloane captive.

Pe celelalte fronturi nici o nouătate.

Ludendorff.

Pentru vremea ce vine

— Spusele unui bărbat de stat. —

Corespondentul ziarului Pesti Napló a avut la București o convorbire interesantă cu prim-ministrul dl Al. Marghiloman.

Publicăm, din spusele ministrului român, următoarele părți de importanță politică:

«Eu — zice dl Marghiloman — am propovedit totdeauna necesitatea unei conlucrări atât cu monarhia, că și cu Un-

garia. Intre unguri și români există neschimbătă comunitatea de interes. Maghiarii trebuie să înțeleagă, că aceasta săa trebuie să fie. La altă eventualitate nici gândi nu ne putem, pentru că două națiuni sănătăsuță de marea slavă. Rusia federativă abea acum își va desvolta puterea.

«Politica lui Brătianu — continuă dl Marghiloman — a fost o crimă contra României. Impotriva acestei politici am luptat eu și partidul meu. Cu această politică nu am avut nici o comunitate.

«Nu aprobat părerea — cu privire la rectificarea de granițe — că ar fi vorba

scumpe. Pe tron ședea bătrânel vrăjitor; pe cap mare și urât purta coroană, în mâna schiptru. Dăpăce sărută pe frunte fata de împărat, îi făcu loc în tron, și se începu petrecerea.

Greeri mari negri suflau în fluere mititele, o buhă, se loveau peste pântece, chipul dobă. O unire de glasuri destul de bună. Drăcușori negri, mărunciei, pe cap cu lilieci, săreau prin oadă. Dar pe tovarăș nu putea să-l vadă nime, deși el sta lângă tron, vedea și auzea toate.

Curtenii, care intră, se vedea a fi oameni de frunte. Însă când te uitai mai bine la dânsii, observeai, că nu erau oameni, ci cozi de măturuță, în care vrăjitorul turnase viață și le imbrăcăse în haine cușute cu flori, să sbujească de podobă, să-i petreacă pentru altă treabă.

Și porni o horă mare. Fata, după povestii, că a sosit un nou peșitor la palat, făcu întrebare cătră vrăjitor: La ce să gândească măne, când va sosi peșitorul să o săeară?

Și răspunse vrăjitorul:

Să gândești la un lucru ușor care lui, nu poate să-i treacă prin minte, de pildă: la ghetele tale. De bună samă n-are să

ghicească. Atunci poruncești să-i tae capul și apoi să nu uișă, măne să-mi aduci ochii lui cu tine; tu știi, că îmi plac să-mi mănușcă.

Fata se închină adânc și răspunse că nu va uită de ochi. Vrăjitorul acum deschise ușa muntelui. Ea sbură, ear tovarășul pe urmele ei, lovind-o aspru cu nueaua. Fata gêmea, înjură grindina și se grăbează să ajungă acasă curând. Tovarășul luă drumul cărciumii, unde Ionică dormea. Iși scoase aripile și se culcă obosit.

Des de dimineață se de

numai de asigurarea militară. Intre noi și monarhie sănătatea granițe excelente. După părerea mea era mai bine a înconjura tot ce are apariția rectificării de graniță...

«Bismarck în 1886 n'a umilit Austria, n'a descurajat-o, ci i-a întins mâna, și prin aceasta i-a câștigat alianța care a persistat mereu timp de 50 de ani. Dacă prețuiesc Puterile centrale România din punct de vedere al viitorului, nu-i iertat s'o nimicească; dacă însă cred, că pe viitor nu au trebunță de ea, atunci — natural — pot face cu dânsa ce voesc!...»

«In luna lui Noemvrie 1915 — urmează dl Marghiloman — am predat regelui Ferdinand un memorandum, în care am arătat, că noi cu Bulgaria trebuie să trăim în pace, și cu ea nu e permis să începem nici o ostilitate. Am accentuat serios pericolul ce s'ar naște din o ținută ostilă față de Bulgaria. Dacă acum voesc să dea Dobrogea Bulgariei, apoi alti 50 de ani nu va fi pace în Orient. Bulgarii comit acum aceeașă greșală, ce au comis români. Portul Constanța în care noi am băgat miliard, pentru bulgari nu are nici o însemnatate practică, pentru Bulgaria nu are în acest ținut nici un export, și dacă Bulgaria voește să exporteze din țara aceasta, o poate face prin porturile Burgas și Varna.

«Aspirațiunile asupra Ardealului și a Bucovinei?»

Aceasta a fost politică greșită. Ea nu e permis să se repete. Putem să vorbim noi între noi de români din monarhie; dar să ne amestecăm în afacerile lor, nu avem drept. Dacă ar cere ocaziunea, cu placere aș da lui Wekerle, Tisza și Apponyi săfăt; dar în sfera lor de activitate la nici un caz nu măștăm amesteca, și nici altora nu li-ș permit să se amestece.

Românii din Ungaria sănătate foarte buni patrioți. Ei și-au, că trăiesc economic este mai bine ca români dela noi, și nu la noi, ci în Budapesta voie să se afirme. Aceasta ar trebui să li se facă cu putință. Contele Șt. Tisza a făcut primul pas corect în acest intenție în luna lui Iulie 1915.

«Românii de aici, din România, numai au stricat prin amestecul lor românilor din Ungaria, și eu nici odată nu aș permite ca Liga culturală să-și continue activitatea. Liga aceasta de altcum nu va fi mai mult aceea ce a fost în trecut.

«Un sir întreg de legi am pregătit. Cel mai însemnat proiect e proiectul rezolvării chestiei țărănești prin reforme agrare, vot universal, lege de presă cu principiul presei libere, dar cu răspundere, și în fine chestia evreilor. Cu raport la aceasta din urmă, evreii români au făcut aceeașă greșală ca și cătiva români din Ungaria: S'au adresat la străinătate, cu toate că altfel i-am sfătuit, adică: Pentru drepturile lor ei siguri să lupte la ei în țară.

Instituțiile noastre financiare

— „Albina“ din Sibiu —

Din raportul consiliului de administrație către adunarea generală ordinară din 6 Aprilie 1918.

Onorată adunare generală!

Abundența extraordinară de numărări, care dela izbucnirea răboiului a crescut neîncet și stagnarea afacerilor au avut de urmare, deosebită reducerea operațiunilor de credit, de altă parte creșterea depozitelor spre fructificare în mod cu totul excepțional.

Iar urmările acestor stări se evidențiază, dacă comparăm afacerile de credit ale institutului nostru din anul prim de răboi, 1914, când sumele plasate în escompte de cambii, împrumuturi hipotecare și de cont-curent au fost K 47.893.000 — cu afacerile din anul 1917, în care plasările la aceeași ramă de operațiuni făceau numai K 27.156.000 —.

Tot în același timp depozitele spre fructificare primite de institut au crescut dela K 22.489.000 — la K 47.985.000 —.

Dacă, cu toate acestea profitul anului 1917 arată o creștere de K 57.000 — față de anul 1914, cauză este a se atrăbui numai soliditatea și precauția observate totdeauna la compunerea bilanțului.

Reducerea împrumuturilor hipotecare ne-a silit să sortăm în anul expirat scrisuri fonciare în suma considerabilă de 2 1/2 milioane, rămânând astfel în circulație numai K 7.175.000 —. Acest motiv și imprejurarea că favorurile acordate de articolul de lege XXX din 1889 au perdit din valoare prin dispozițiile nouălor legi de dare pentru societățile pe acții, ne-au îndemnat să reduce efectele fondului de garanție la suma necesară în raport cu emisiunile noastre de scrisuri fonciare, trecând plusul de efecte la celalalt stoc de efecte ale institutului.

In anul 1917 încă am participat la

emisiunile împrumutului de răboi, subscrind pentru institut câte K 300.000 — din împrumuturile VI și VII și mijlocind pentru clientelă K 1.077.550 — din împrumutul VI și K 1.085.300 — din împrumutul VII.

Statutele votate în adunarea generală extraordinară din 30 iunie 1917 le-am înaintat tribunalului din loc, care le-a aprobat și înregistrat, cerând precizarea §-ului 4 referitor la publicațiunile institutului.

Direcționea, în baza autorizației date de adunarea generală, încă în ședință din 31 Octombrie 1917 a făcut această modificare, designând pentru publicațiunile institutului foile *Revista Economică și Telegraful Român* și eventual foaia oficioasă, și a înaintat deja §-ul astfel modificat tribunalului pentru aprobare și înregistrare.

Conform mandatului primit din adunarea generală trecută, vă prezintăm spre aprobare cu raport special proiectele de modificare regulamentelor institutului, a pragmaticei de serviciu și a statutelor fondului de pensiuni.

Mai departe vă rugăm să alegeti 2 membri în direcție cu mandat pe 6 ani în locurile d-lor Dr. Ioan Mihu și Dr. Octavian Russu, devenite vacante prin renunțare.

Relativ la distribuirea *profitului net* de K 514,556.49 ne luăm voie a vă face următoarea propunere:

I. Să se dea acționarilor dividenda de 5% prevăzută în §-ul 62 din statut după capitalul societar de K 6.000.000 „ 300.000 — Rest K 214,556.49

II. Restul de K 214,555.49 să se împartă cum urmează:

1. 24% tantiemă statutară (§ 62 c. d. e. f.) membrilor direcției, comitetului de supraveghiere și funcționarilor institutului K 51,493.56.

2. Remunerație funcționarilor fără drept la tantiemă și servitorilor K 6.000 —.

3. 18% pentru scopuri culturale și de binefacere K 38,620.17.

4. 1% supradividendă acționarilor K 60.000 —.

5. Fondului general de rezervă K 40.000 —.

6. Fondului de pensiuni al funcționarilor K 18,442.70.

Prințind această propunere, dividenda anului 1917 va fi de K 12 de acție, și se poate ridica imediat după adunarea generală.

Fondul general de rezervă va fi de K 1.960,483.51.

Fondul de pensiuni al funcționarilor de K 982,557.96.

Terminând, ne luăm voie a vă prezenta bilanțul cu toate conturile sale, rugându-vă ca după ce veți fi ascultat și raportul comitetului de supraveghiere să binevoiți:

1. a aproba bilanțul încheiat cu 31 Decembrie 1917 și a da descărcare direcției și comitetului de supraveghiere de gestiunea lor pe anul expirat;

2. a primi propunerea noastră cu privire la distribuirea profitului net;

3. a primi propunerea pentru distribuirea sumei destinate pentru scopuri culturale de binefacere;

4. a fixa prețul marcelor de prezență pentru anul curent;

5. a alege 2 membri în consiliul de administrație cu mandat pe 6 ani;

6. a lăua la cunoștință proiectele pentru «Regulamentul intern» și «Pragmatica de serviciu pentru funcționarii institutului», elaborate în temeiul §-ului 44 din statut;

7. a primi modificarea statutelor fondului de pensiuni;

8. eventuale propunerile în sensul §-ului 32 din statut.

Din ședința direcției, ținută la 16 Martie 1918.

Dr. Eusebiu R. Roșca m. p., *Lissai* m. p., prim vice-președinte. dir. gen.

Relativ la distribuirea cuotei pentru scopuri culturale și de binefacere de K 38,620.17, direcționea face următoarea propunere:

1. Contribuire la colecta orfelinatului din Sibiu, rata III din suma de K 50,000 împărțită pe 5 ani K 10,000.

2. Contribuire la colecta pentru ziua scoalei comerciale din Brașov rata V din suma de K 20,000 împărțită pe 5 ani K 4.000.

3. La fondul mesei studenților, întemeiate și susținute de institut K 6.000.

4. Contribuire la colecta orfelinatului din Blaj rata a III-a din suma de K 5,000 împărțită pe 5 ani K 1.000.

5. Asociaționii pentru literatura română și cultura poporului român:

a) ajutor școalei civile de fete K 4.000.

b) la fondul «Muzeului etnografic» K 1.000.

c) la fondul «G. Barișiu» K 1.000.

d) pentru cărți poporale soldaților din campul de luptă K 1.000.

6. Alumnele din Timișoara K 200.

7. Reuniunii române de agricultură din Sibiu K 200.

8. Reuniunii pompierilor din Sibiu K 100.

9. Reuniunii pentru înfrumusețarea orașului Sibiu K 100.

10. Reuniunii igienice din Sibiu K 100.

11. Aceleiași reuniuni pe seama dispensarului pentru tuberculoză K 100.

12. Gremiului comercial din Sibiu K 100.

13. Spitalului «Francisc Iosif» din Sibiu K 500.

14. Reuniunii meseriașilor români din Sibiu K 100.

15. Colecta pentru daruri de Crăciun la copiii săraci, Sibiu K 100.

16. Asociație pentru sprijinirea învățăților și sold. români din Brașov K 200.

17. Reuniunii pentru înfrumusețarea orașului Brașov K 100.

18. Internatul Reuniunii femeilor române din Brașov K 400.

19. La fondul studenților bolnavi din Brașov K 200.

20. La fondul studenților bolnavi din Blaj K 200.

21. La fondul studenților bolnavi din Brad K 200.

22. Tinerimii universitare din Buda-pesta («Petru Maior») K 200.

23. Tinerimii universitare din Cluj K 200.

24. Internatul gr.-or. din Beiuș K 200.

25. Reuniunii femeilor române din Lugoj, pentru cantina școlară K 200.

26. Reuniunii meseriașilor români din Blaj K 100.

27. Contribuire la reun. Crucea roșie din Budapesta K 100.

28. La dispoziția direcției K 6,720.17.

Total K 38,620.17.

Institutul a votat pentru scopuri de binefacere și culturale dela înființare până astăzi, la a 45-a adunare generală ordinată, suma de aproape *sase sute de mii* de cor.

Stirile zilei

Stire personală. Înalt Prea Sfântia Sa, Mitropolitul și Arhiepiscopul *Vasile* a sosit cu trenul de Luni seara la reședința Sa.

Inspectie școlară. Părintele asesor consistorial, *Matei Voileanu*, a inspectat în cursul săptămânii trecute, în calitate de comisar consistorial școalele noastre secundare și școala superioară comercială din Brașov.

Pentru fondul ziaristilor. În loc de cunună peritoare pe mormântul răp. *Aurel Rom. Oprean* din Viena, trimis pe seama fondului ziaristilor dl sublocotenent *A. Oprișa* dela reg. de inf. Nr. 64, suma de 10 cor., pentru care Epitropia li exprimă călduroase mulțumiri.

Prelegerile publice despre răboiul mondial de astăzi, anunțate în Nr. 26 c. al ziarului nostru, se încep *Duminică* în 7 Aprilie n. 1918, în sala festivă dela școala civ. de fete a Asociației (Str. Șaguna Nr. 8), la 5 ore d. a. Taxa, întrării și 1 cor. de persoană, în favorul fondului filantropic al școalei. Pentru eleve gratuit.

Glonțul de tun a omorât 75 de oameni. Agenția *Havas* comunică: Tunul cel mare german a nimerit în Vinerea mare întuuna din bisericile de pe teritoriul Parisului, tocmai când se ținea slujba. Glonțul a omorât 75 de oameni și a rănit 90 de își, mai ales copii și femei. Prezidentul *Poincaré*, premierul *Clemenceau* și arhiepiscopul de Paris *Amette* au vizitat răniți și locul nenorocirii.

Petrol și grâne. Biroul telegrafic ungarian anunță: Ministrul de externe, contele Czernin, și secretarul de stat Kühlmann au stabilit cu delegații români în București învoala cu raport la furnizarea de petrol și grâne pe seama Austro-Ungariei și Germaniei.

La plecarea lor din București, secretarul Kühlmann și contele Czernin au fost

conduși la gară de ministrul președinte Al. Marghiloman și ministrul de externe C. Arion.

Partidul liberal va trebui regenerat. Ziarul ieșan *Astinea Română* a publicat declarațiile unui membru din partidul lui Brătianu, zicând că acest partid merge spre jâlnic viitor. Partidul liberal a pierdut pentru multă vreme dreptul de a juca rolul unui partid de guvernare, și numai prin înlăturarea actualilor conducători va putea să ajungă oarecând la vază.

Soldați englezi împușcați. Agenția Wolff anunță: În cursul luptelor de pe frontul vestic, soldații diviziei a 9-a engleze au refuzat să plece la atac. Ofițerii au împușcat atunci peste 150 de ostași.</p

